

Duygusal Zekâ Düzeyi ve Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkide Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerinin Aracı Rolü*

The Mediating Role of Effective Psychological Counselor Characteristics in the Relationship between Level of Emotional Intelligence and Counseling Self-Efficacy

Burhan ÇAPRI** Zeynep DEMİRÖZ***

Öz: Bu araştırmanın amacı, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünü incelemektir. Araştırma grubu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 211 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla “Kişisel Bilgi Forumu”, “Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği”, “Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği” ve “Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği” kullanılmıştır. Analizlerde Duygusal zekâ düzeyi ile etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları değişkenleri arası ve etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arası korelasyon değerleri için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, iç tutarlılık güvenirlik katsayılarını belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Aracılık testi için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Bu çalışmada duygusal zekâ düzeyi ile etkili psikolojik danışman nitelikleri arasında ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bununla birlikte etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu çalışmada duygusal zekâ düzeyi ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide psikolojik danışman niteliklerinin aracılık etkisinin tam olduğu görülmüştür. *Anahar Kelimeler:* Duygusal zekâ, öz-yeterlik, psikolojik danışma, psikolojik danışman nitelikleri

Abstract: The purpose of this research is to examine the mediating role of effective psychological counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs. The research sample of this study consists of 211 voluntary students educating in Mersin University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Psychological Counseling and Guidance in 2014-2015 academic year. “Personal Information Form”, “Counseling Self-Efficacy Scale”, “Effective Counselor Characteristics Assessment Scale” and “Schutte Emotional Intelligence Scale” were used for collection of data in this research. Pearson moments correlation coefficient was calculated for correlation values of level of emotional intelligence with effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. Also Pearson moments correlation coefficient was calculated for correlation values between effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. In addition, Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient was calculated. Multiple regression analysis was used for mediating testing. It was found that a significant positive correlation of level of emotional intelligence with effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs in this research. In addition to this, it was found that a significant positive correlation between effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. Furthermore, it was found that the full mediating effect of psychological counselor characteristics in relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs in this research. *Keywords:* Emotional intelligence, self-efficacy, psychological counseling, psychological counselor characteristics

* Bu çalışma, 07-09 Ekim 2015 tarihinde gerçekleştirilen "XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi"nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Mersin-Türkiye, e-posta: burhancapri@gmail.com

*** Psik. Dan., MEB, Mersin-Türkiye, e-posta: zeynep-demiroz@hotmail.com

Giriş

Bandura'nın (1977, 1986) kuramında en önemli kavramlarından bir tanesi olarak tanımladığı öz-yeterlik inancı “kişilerin bir performansı gerçekleştirebilmek için gerekli olan davranışları organize edebilme ve organize ettiği bu davranışları gerçekleştirebilme kapasitelerine olan güvenleri hakkındaki inançları” olarak ifade edilmektedir. Bandura'ya (1977) göre öz-yeterlik inancı, kişilerin hangi aktiviteleri seçeceğini, bu aktiviteleri gerçekleştirebilmek için ne kadar çaba harcayacağını ve bir engelle karşılaştığında ne kadar ısrarcı davranabileceğini belirlemektedir. Lent ve Brown'a (2006) göre, belirli bir alanda öz-yeterlik inançlarının artmasında başarılı bir modelin gözlemlenmesinin, destekleyici geri bildirimler almanın, ve kolaylaştırıcı duygusal durumlar deneyimlemenin önemli bir etki gücü vardır. Öz-yeterlik inançları, insan motivasyonunun, duyularının ve eylemlerinin önemli belirleyicileri olarak işlev görmektedir ve bilişsel, duygusal ve motivasyonel müdahale süreçleri ile eylemler üzerinde etkiye sahip olmaktadır (Bandura, 1989).

Psikolojik danışma öz-yeterliği ise, psikolojik danışmanın kendi danışmanlık rolü ile ilgili davranışlarını gerçekleştirmekteki becerileri hakkındaki inançları anlamına gelmektedir (Lent, Hoffman, Hill, Treistman, Mount ve Singley, 2006). Curry'ye (2007) göre başarılı danışmanlık performansı, yalnızca bilgi ve becerileri değil aynı zamanda danışmanlık yapabileceğine ilişkin inançları da kapsamaktadır. Sharpley ve Ridgway (1993), psikolojik danışma öz-yeterliğinin, gelecekteki danışmanlık performansının bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Larson ve diğerlerine (1992) göre psikolojik danışma öz-yeterliği daha fazla özgüven, daha az durumluk ve sürekli kaygı, problemlerin etkili çözümünde daha güçlü benlik algısı, uygulama öncesi sınıf performansında daha fazla doyum, uygulamalarda yapılan sahte bir görüşmeye ilişkin daha olumlu sonuç beklentileri ile ilişkilidir. Bir anlamda psikolojik danışma öz-yeterlik inançları, genel olarak öz-yeterlik inançlarında olduğu gibi psikolojik danışmanların engellerle karşılaştıklarında ne kadar sebat göstereceklerine ilişkin motivasyonlarının belirleyicisi olarak oldukça önemlidir. İkiz ve Totan (2014), psikolojik danışman adaylarının profesyonel alanda mesleklerini icra etmeden önce öz-yeterliklerine ilişkin algılarının ortaya çıkarılmasının danışman eğitimleri açısından önemli bilgi kaynağı olacağını ve öz-yeterlik geliştirme programlarına katkıda bulunacağını belirtmiştir.

Bu görüşü destekler nitelikte, Melchert, Hays, Wiljanen ve Kolocek (1996) tarafından yapılan bir araştırmada, psikolojik danışmanlık öğrencilerinin eğitim ve klinik deneyim seviyelerinin, danışmanlık becerileri için öz-yeterliğin artırılmasına katkıda bulunduğu rapor edilmiştir. Benzer biçimde, Daniels ve Larson (2001) Amerika'nın orta batı eyaletlerinden çeşitli üniversitelerde, psikolojik danışmanlık, eğitim ya da okul danışmanlığı, klinik psikoloji, evlilik ve aile danışmanlığı programlarına kayıtlı 45 lisansüstü öğrencisi üzerinde yaptıkları bir araştırmada, katılımcılara on dakikalık sahte bir oturum yönettilmiş ve sonrasında pozitif ya da negatif geribildirimler almaları sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlarda katılımcıların danışmanlık öz-yeterliğindeki değişimlerinin, aldıkları performans geribildirimine bağlı olduğu bulunmuş ve katılımcıların geribildirim sonrasında anksiyetelerinde değişim olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca, Tang ve diğerleri (2004) tarafından yapılan diğer bir araştırmada, danışmanlıkla ilgili alınan kurslar, iş deneyimleri, stajyer olarak geçirilen süre, yani danışmanlık ile ilgili deneyimlerin, psikolojik danışma öz-yeterliğinin önemli bir belirleyicisi olduğu rapor edilmiştir.

Bir psikolojik danışmanın oturumu yönetmeye ilişkin inançlarını kapsayan psikolojik danışma öz-yeterlik inançları, oturumun ne kadar nitelikli olacağını da belirlemektedir. Bu anlamda duyguları algılama, düşünmeyi kolaylaştırmak için duyguları kullanma, duyguları anlama ve duyguları yönetme (Mayer, Caruso ve Salovey, 2000) şeklinde dört kategoriye ayrılan duygusal zekâ düzeyinin de psikolojik danışmanların öz-yeterlik inançları için önemli bir belirleyici olabileceği düşünülmektedir. Salovey ve Mayer'in Yetenek Modeli'ne (1993) göre duygusal zekâ, duyguların sözel ya da sözel olmayan şekilde değerlendirilmesini ve ifade edilmesini, kendisinin ve başkalarının duygularını düzenlemeyi ve problemlerin çözümünde duygusal içeriğin kullanılmasını kapsamaktadır. Wong ve Law (2002), duygusal zekâ düzeyi yüksek insanların duyguları düzenleme mekanizmasını etkili bir şekilde kullanabilmelerinin yanı sıra duygularını düzenleyerek duygusal ve entelektüel gelişimlerini de desteklediklerini, Gül, İnce

ve Korkmaz (2014) da, duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin, duygularını tanıyan ve yönetebilen ayrıca başkalarının duygularını da anlayan ve yönetebilen kişilik özelliğine sahip olduklarını belirtmiştir. Benzer biçimde, duygusal zekâ puanları yüksek bireylerin empatik bakış açısı ve sosyal durumlarda kendini izleme davranışları ve sosyal beceri puanlarının da daha yüksek olduğu bulunmuştur (Schutte vd., 2001).

Diğer yandan, Ciarrochi ve Chan'a (2000) göre, duygusal zekâ, bireylerin duygu durumlarını yönetme yetenekleri ile ilişkilidir. Bu noktada insanların yaşamlarındaki duygusal süreçleri etkili bir biçimde yönetmelerinde duygu odaklı ve empatik bir bakış açısıyla yaklaşarak yardımcı olan psikolojik danışmanların duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olmasının beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Bu yönde Amerika'da 66'sı eğitim almaya devam devam, 74'ü profesyonel olmak üzere 140 danışman üzerinde yapılan bir araştırmada duygusal zekânın profesyonel danışmanları kariyer için hazırlayan insan doğasındaki benzersiz bir yapı olabileceği belirtilmiştir (Easton, Martin Jrve Wilson, 2008). Benzer biçimde, psikolojik danışman adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Karabulut (2014), duygusal becerilerin, psikolojik danışmanların mesleki yaşantılarında sahip olması ve geliştirilmesi gereken beceriler olduğunu, psikolojik danışmanların mesleki yaşantılarında daha verimli olması ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkililiği ve kalitesi bakımından önem taşıdığını belirtmiştir. Ayrıca, adayların en yüksek puanı duygusal zekânın kişisel beceriler alt boyutundan aldığını bulmuş ve bunu mesleki açıdan umut verici olarak yorumlamıştır.

Ruh sağlığı, okul ve kariyer danışmanlığı alanlarında danışmanlık becerilerini ve eğitimini geliştirmek, öz-yeterlik inançları ile ilişkilidir (Murdock, Wendler ve Nilsson, 2005). Bu açıdan bakıldığında, psikolojik danışmanların duygusal zekâ düzeyi ve öz-yeterlik inançları ile ilişkili olan psikolojik danışman niteliklerinin incelenmesi ile psikolojik danışman adaylarının eğitimine ilişkin yeni veriler elde edilebileceği düşünülmektedir. Hem duygusal zekâ düzeyi hem de öz-yeterlik inançları, bireye uygun deneyim ortamı sağlanarak yükseltilebilen kişisel özelliklerdir. American Counseling Association (ACA)'a (2010) göre psikolojik danışmanlık; bireylerin, ailelerin ve grupların ruh sağlıklarını ve iyi oluşlarını sağlamaları, eğitim ve kariyer hedeflerini gerçekleştirmeleri için, onları güçlendiren profesyonel bir ilişkidir. Bu araştırmanın amacı olan duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünün incelenmesinin gerek psikolojik danışman adaylarının eğitim programlarının içeriğine, gerekse profesyonel psikolojik danışma ilişkisinin kalitesinin artırılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünü incelemektir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen bu araştırmada, değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri incelemeye yönelik niceliksel ve ilişki model kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu oluşturmak için, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 235 öğrenciden ulaşılabilen 197 gönüllü üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Toplanan verilerden kişisel bilgi formu ve ölçme araçlarından herhangi birinde eksiği olan 17'si kadın 21'i erkek olmak üzere toplam 38 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Bu sonuçlar ışığında, 115'i kadın (% 58.4) ve 82'si erkek (% 41.6) olmak üzere 197 öğrenciden oluşan araştırma grubunun 46'sı (% 23.4) 1. sınıf, 55'i (% 27.9) 2. sınıf, 47'si (% 23.9) 3. sınıf ve 49'u (% 24.9) ise 4. sınıf düzeyinde yer almaktadır. Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin yaş ranjı ise 18 ile 28 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği (PDÖYÖ): Lent, Hill ve Hoffman (2003) tarafından geliştirilen ve Pamukçu ve Demir (2013) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan PDÖYÖ 10 dereceli Likert tipi bir ölçek olup 41 madde ve üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçek maddeleri “0-hiç güvenmiyorum” ve “9-tam olarak güveniyorum” biçiminde puanlanmaktadır. Puanlamada her bir kişi için toplam puan ve alt ölçek puanları elde edilebilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan “0”, en yüksek puan “369”dur. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde psikolojik danışma öz-yeterliğine işaret etmektedir. PDÖYÖ’nün toplam ölçek puanı için Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.98 hesaplanırken, alt ölçek puanları için ise 0.92 ile 0.96 arasında değerler elde edilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin toplam puanlarına yönelik Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.96 olarak hesaplanmıştır.

Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği (EPDNDÖ): İkiz ve Totan (2014) tarafından geliştirilen EPDNDÖ 5 dereceli Likert tipi bir ölçek olup 26 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Tüm maddelerin doğrudan toplanması psikolojik danışmanın kendini mesleği konusunda ne kadar etkili olduğuna ilişkin algısını nitelemektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan “26”, en yüksek puan “130”dur. Ölçek maddeleri “1-beni hiç nitelemiyor” ve “5-beni tamamen niteliyor” biçiminde puanlanmaktadır. EPDNDÖ’nün toplam ölçek puanı için Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.74 hesaplanırken, alt boyut puanları için ise 0.67 ile 0.78 arasında değerler elde edildiği rapor edilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin toplam puanlarına yönelik Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği (SDZÖ): Schutte ve diğerleri (1998) tarafından 33 madde olarak belirlenen ve Austin, Saklofske, Huang ve McKenney (2004) tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenen SDZÖ’nün Türkçe’ye uyarlama çalışmaları Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011) tarafından yapılmıştır. SDZÖ 5 dereceli Likert tipi bir ölçek olup 41 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Puanlamada her bir kişi için toplam puan ve alt ölçek puanları elde edilebilmektedir. Toplam puanın yüksek olması, duygusal zekânın yüksekliğine işaret etmektedir. SDZÖ’nün toplam ölçek puanı için Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.82 hesaplanırken, alt boyut puanları için ise 0.39 ile 0.76 arasında değerler elde edildiği rapor edilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin toplam puanlarına yönelik Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve yaş değişkenlerine ilişkin bilgileri içeren bu form araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

İşlem

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek üzere önce ME. Ü. Eğitim Fakültesi öğrenci işleri biriminden Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğrenci sayıları elde edilmiştir. Daha sonra ise araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu ve ölçme araçlarının yer aldığı uygulama formu katılımcılara araştırmanın amacı ve gönüllülük esası hakkında bilgi verildikten sonra, sınıf ortamında grup halinde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde, tüm katılımcılara araştırmanın amacı ve ölçeklerin uygulanmasına ilişkin temel yönergeler standart bir şekilde açıklanmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan ölçme araçları bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış ve sıra etkisini kontrol etmek amacıyla, katılımcılara karışık sıralarla verilmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçme araçlarından elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak uygun istatistiksel işlemlerin yapılması için hazır hale getirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi için SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Duygusal zekâ düzeyi ile etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları değişkenleri arasında ve etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmanın amacını oluşturan, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünü

incelemek için ise çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz yapılmadan önce çoklu doğrusal regresyon analizinin varsayımları test edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizinin normallik ve doğrusallık varsayımlarını test etmek için önce mahalnobis uzaklık değerleri incelenmiş ve kay-kare tablo değerinin üzerinde mahalnobis değerine sahip veri olmadığı görülmüştür. Daha sonra ise veri setinin doğrusallık varsayımı, bağımlı değişkenin ve bağımsız değişkenlerin saçılma diyagramı incelenerek test edilmiş ve değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür. Regresyon analizinin bir diğer varsayımı için veri setinde çoklu bağlantının olup olmadığı test edilmiştir. Veri setinde çoklu bağlantının olup olmadığını test etmenin yollarından biri bağımsız değişkenler arasındaki ikili korelasyonların incelenmesidir. İkili korelasyon değerlerinin orta düzeyde olması değişkenler arası çoklu bağlantının (Multicollinearity) olmadığını göstermektedir. Ayrıca çoklu doğrusal bağlantı problemini belirlemede kullanılan diğer yöntem ise değişkenlerin tolerans değerleri ve varyans büyütme faktörünün (VIF) incelenmesidir. Büyüköztürk'e (2014) göre tolerans değerinin .20'den daha düşük, VIF değerinin 10'dan büyük olması çoklu bağlantının olduğuna işaret etmektedir. Bu çalışmadan elde edilen .69 ve 1.00 tolerans değerleri ile 1.00 ve 1.45 VIF değerlerinin kabul edilir sınırlar içinde olduğu yani çoklu bağlantı probleminin olmadığı görülmüştür. Diğer yandan, otokorelasyonu test etmede Durbin-Watson katsayısı kullanılmıştır. Durbin-Watson istatistiği genellikle 1.5 ile 2.5 civarında otokorelasyon olmadığını göstermektedir (Kalaycı, 2015). Bu çalışmada Durbin-Watson değerlerinin 1.826 ile 1.910 aralığında olması otokorelasyon sorunu yaşanmadığına işaret etmektedir. Psikolojik danışman niteliklerinin aracılık etkisini açıklamak amacıyla Baron ve Kenny (1986) tarafından önerilen üç aşamalı model kullanılmıştır. Bu modele göre; ilk adımda, bağımsız değişkenin aracı değişken üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olması, ikinci adımda bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olması ve üçüncü adımda, aracı değişkenin bağımlı değişken üzerinde anlamlı düzeyde etkisinin olması gerekmektedir. Veri analizine geçmeden önce çoklu regresyon analizinin varsayımları test edilmiş ve verilerin dağılımının normal ve doğrusal olduğu görülmüştür. Verilerin analizinde .01 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın amacına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Duygusal Zekâ Düzeyi ve Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkide Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerinin Aracı Rolü

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman özelliklerinin aracı rolünün yordandığı bu çalışma için öncelikle Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı uygulanmıştır. Daha sonra ise, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman özelliklerini yordamadaki aracı rolünü belirlemek amacıyla verilere çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin duygusal zekâ düzeyi ve etkili psikolojik danışman özellikleri ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkilere ilişkin korelasyon analizi sonuçları ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları ile Değişkenlere İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	Ortalama	Ss	1	2	3
1. SDZÖ	141.70	15.82	1		
2. EPDNDÖ	97.51	15.16	.56**	1	
3. PDÖYÖ	239.69	49.57	.35**	.60**	1

**p<.01 (SDZÖ: Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği; EPDNDÖ: Etkili Psikolojik Danışman Nitelikleri Ölçeği; PDÖYÖ: Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği)

Tablo 1 incelendiğinde, duygusal zekâ düzeyi ile etkili psikolojik danışman nitelikleri ($r=.56$; $p<.01$) ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları ($r=.35$; $p<.01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında da ($r=.60$; $p<.01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünün yordanmasına ilişkin regresyon analizi Baron ve Kenny'nin (1986) ileri sürdüğü üç aşamalı model doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Duygusal Zekâ Düzeyi ve Psikolojik Danışma Öz-yeterlik İnançları Arasındaki İlişkide Etkili Psikolojik Danışman Özelliklerinin Aracı Rolünün Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları*

Aracı Değişken Testinin Adımları	B	Sh	β	t	p	
Adım 1						
SDZÖ (Y)	PDÖYÖ (K)	1.09	.21	.35	5.16**	.00
R= .35, R ² = .12, F= 26.59**						
Adım 2						
SDZÖ (Y)	EPDNDÖ (K)	.53	.06	.56	9.35**	.00
R= .57, R ² = .31, F= 87.46**						
Adım 3						
SDZÖ (Y)	PDÖYÖ (K)	.06	.22	.02	.29	.78
EPDNDÖ (M)	PDÖYÖ (K)	1.92	.23	.59	8.49**	.00
R= .60, R ² = .36, F= 54.18**						

** $p<.01$ (Y)= Yordayıcı, (M)= Aracı, (K)=Kriter, Bağımlı Değişken. (SDZÖ: Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği; EPDNDÖ: Etkili Psikolojik Danışman Nitelikleri Ölçeği; PDÖYÖ: Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği)

Tablo 2'deki birinci adımda duygusal zekâ düzeyi psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarını azaltmaktadır ($B= 1.09$; $\beta= .35$; $t= 5.16$; $p<.01$) ve varyansın % 12'sini açıklamaktadır. İkinci adımda duygusal zekâ düzeyi etkili psikolojik danışman niteliklerini artırmaktadır ($B= .53$; $\beta= .56$; $t= 9.35$; $p<.01$) ve varyansın % 31'ini açıklamaktadır. Üçüncü adımda ise aracı değişken olarak belirlenen etkili psikolojik danışman niteliklerinin psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarını artırdığı görülmektedir ($B= 1.92$; $\beta= .59$; $t= 8.49$; $p<.01$). Etkili psikolojik danışman nitelikleri ve duygusal zekâ düzeyi birlikte varyansın % 36'sını açıklamaktadır. Ayrıca aracı değişken olan etkili psikolojik danışman nitelikleri ile birlikte ele alındığında duygusal zekâ düzeyinin psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarını anlamlı olarak yordamadığı sonuçlar arasındadır ($B= .06$; $\beta= .02$; $t= .29$; $p>.01$). Aracı değişken ile yordayıcı değişken birlikte analize girdiğinde daha önce yordayıcı ve yordanan değişken arasında var olan anlamlı ilişkinin anlamlılık düzeyinin azalması ya da ortadan kalkması aracılık etkisinin olduğuna işaret eden son ölçüt olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada duygusal zekâ düzeyi ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide psikolojik danışman niteliklerinin aracılık etkisinin tam olduğu söylenilebilir. Diğer yandan Tablo 2 incelendiğinde duygusal zekâ düzeyi etkili psikolojik danışman niteliklerini artırırken; etkili psikolojik danışman niteliklerinin artması da psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarını artırmaktadır ($B= .53*1.92= 1.02$; Sobel $z= 6.07$; $P=.00$). Bu etki aynı zamanda şu şekilde de yorumlanabilmektedir; duygusal zekâ düzeyindeki her bir birimlik artış, etkili psikolojik danışman niteliklerinde .53 birimlik artışa yol açmakta ve bu artışın 1.92'si psikolojik danışman öz-yeterlik inançlarına etki etmektedir. Psikolojik danışman

öz-yeterlik inançlarının duygusal zekâ düzeyi üzerindeki dolaylı etkisinin ise (.53*1.92) 1.02 olduğu söylenebilir.

Tartışma / Sonuç ve Öneriler

Duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolünün incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma sonucunda duygusal zekâ düzeyi ile etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Benzer biçimde, etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca duygusal zekâ ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracılık etkisinin de tam olduğu bulunmuştur.

Mevcut araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak değerlendirildiğinde; bilindiği gibi duygusal zekâ salt doğuştan kazanılan bir özellik değil, tam tersine yükseltilebilen, geliştirilebilen bir özelliktir ve duygusal zekânın ilişkili olduğu çeşitli özellikleri bulgulayan araştırmalar bulunmaktadır. Katılımcıları rehber öğretmen olan ve olmayan ortaokul öğretmenlerinin oluşturduğu bir araştırmada (Chan, 2004) algılanan duygusal zekâ üzerinde genel öz-yeterlik ve başkalarına yardım etme öz-yeterliği incelenmiştir ve rehber öğretmenlerin, diğer öğretmenlere göre daha önemli ölçüde başkalarına yardım etmeye yönelik öz-yeterlik inançları rapor ettiği görülmüştür. Ayrıca bu araştırmada (Chan, 2004), rehber öğretmenlerin başkalarına yardım yönündeki öz-yeterlik inançlarının, duygusal zekânın empatik duyarlılık alt boyutunun önemli belirleyicisi olduğu bulunmuştur. Psikolojik danışman adaylarının duygusal zekâ düzeyi ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki bağlamında, Arizona'da, duygusal zekâ ile psikolojik danışma öz-yeterliğinin incelendiği bir araştırmaya göre, duygusal zekânın kendi duygularını belirleme, duygularını uyumlu bir şekilde ifade etme, duyguları kullanma ve problemleri çözme faktörleri, danışmanlık öğrencilerinin ve çalışanlarının her ikisi için de psikolojik danışma öz-yeterliğinin başarılı belirleyicisi olarak bulunmuştur (MartinJr vd., 2004). Mevcut araştırmada elde edilen sonuçlara göre de psikolojik danışman adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ile psikolojik danışma danışma öz-yeterlik inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonucun Chan'ın (2004) ve MartinJr ve diğerlerinin (2004) araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Aynı zamanda, duygusal zekânın duygusal öz-farkındalık, duyguların ifadesi, duygusal öz-kontrol ve duygusal öz-yönetim alt boyutları, çok sayıda negatif yaşam olayının neticesinde psikolojik sağlamlığın merkezini oluşturduğu ifade edilmektedir (Armstrong, Galligan ve Critchley, 2011). Ayrıca bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin, pozitif ruh hali, yüksek öz-saygı (Schutte, Malouff, Simunek, McKenley ve Hollander, 2002), yaşam doyumu, problem çözme, düşük anksiyete ve psikolojik sağlamlık (Bastian, Burns ve Nettelbeck, 2005) gibi çeşitli değişkenlerle pozitif yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda duygusal zekânın bir yardım mesleği olarak psikolojik danışmanlar için de ele alınması gereken önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir.

Diğer yandan, psikolojik danışma öz-yeterlik inançları, hem psikolojik danışman adaylarının hem de profesyonel psikolojik danışmanların gelecekte yürütecekleri bir psikolojik danışma oturumuna ilişkin ne kadar yeterli olacaklarına dair inançlarını içermektedir. Bu bağlamda psikolojik danışma öz-yeterliğinin ele alındığı bir araştırmada (Al-Darmaki, 2004), danışmanlıkla ilgili verilen eğitimin, psikolojik danışma öz-yeterliğini artırdığı, eğitim alanların anksiyete seviyelerini ise azalttığı bulunmuştur. Benzer biçimde, Amerika'da yüksek lisans seviyesindeki danışmanlık öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmanın sonuçlarına göre (Fernando ve Hulse-Killacky, 2005), süpervizyon tarzlarının, süpervizyon alanların süpervizyon memnuniyetleri ile öz-yeterlik inançlarının anlamlı birer yordayıcısı olduğu rapor edilmiştir. Buna ek olarak, yine Amerika'da yüksek lisans ve doktora seviyesindeki danışmanlık öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada (Greason ve Cashwell, 2009) farkındalığın, danışmanlık öz-yeterliğinin önemli bir belirleyicisi olduğu görülmüştür. Watson'ın (1992) yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre ise, özellikle danışmanlıkla ilgili eğitimin hem öz-yeterlik

inançlarını, hem de danışmanlık becerileni etkilediği gösterilmiştir. Mevcut araştırmada etkili psikolojik danışman nitelikleri ve psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasında pozitif yönde elde edilen anlamlı ilişkilerin yukarıda ifade edilen araştırma sonuçlarını desteklediği söylenebilir. Buna ek olarak, psikolojik danışmanların danışmanlık öz-yeterliklerinin artmasında eğitim ve klinik deneyim seviyelerinin (Melchert vd., 1996), aldıkları performans geribildirimlerinin (Daniels ve Larson, 2001) ve danışmanlıkla ilgili alınan kurslar, iş deneyimleri, stajyer olarak geçirilen süreler, yani danışmanlık ile ilgili deneyimlerin (Tang vd., 2004) önemli olduğunu rapor eden araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiğinin de söylenebileceği düşünülmektedir.

Tüm bu araştırmaların sonuçlarına bakıldığında psikolojik danışman becerilerinde hem duygusal zekâ düzeyinin hem de psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarının önem taşıdığı görülmektedir. Ayrıca duygusal zekâ düzeyi yüksek psikolojik danışmanların, psikolojik danışma öz-yeterlik inançlarının yüksek olmasıyla birlikte bir yardım mesleği olarak psikolojik danışmanlıkta da daha avantajlı olduğu söylenebilir. Bu araştırmada duygusal zekâ düzeyi ile psikolojik danışma öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkide psikolojik danışman niteliklerinin aracılık etkisinin tam olduğunun görülmesi ışığında, psikolojik danışman adaylarının duygusal zekâ düzeylerinin yükseltilmesinin öz-yeterlik inançlarını artıracığı ve psikolojik danışman niteliklerinin etkililiğine katkıda bulunacağı anlamına geldiği söylenebilir.

Buradan yola çıkarak, psikolojik danışman adayları hizmet öncesi eğitim süreçlerinden geçerken duygusal zekâ düzeylerinin ve öz-yeterlik inançlarının artırılmasına katkı sağlayacak ders ve uygulama içeriklerinin eğitim programlarına eklenmesinin psikolojik danışman niteliklerinin gelişimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Benzer biçimde, hâlihazırda farklı kurumlarda çalışan psikolojik danışmanların hizmet içi eğitim süreçlerine duygusal zekâ düzeyleri ile öz-yeterlik inançlarının geliştirilmesine yönelik içerikler eklenmesinin ve bu danışmanların üst düzey farklı eğitim olanaklarından (lisansüstü eğitim, uluslararası sertifikalı danışmanlık becerisi eğitimleri gibi) faydalanabilmelerinin desteklenmesinin danışmanlık becerilerini daha etkili ve nitelikli bir hale getirebileceği söylenebilir. Diğer yandan, bu araştırmada duygusal zekâ düzeyi, psikolojik danışma öz-yeterlik inançları ve etkili psikolojik danışman nitelikleri değişkenleri ele alınmıştır. Bundan sonra, bu araştırmanın ışığında psikolojik danışmanların eğitim programlarına bu değişkenlerin yerleştirilmesine yönelik araştırmaların yapılarak alana katkıda bulunulması umut edilmektedir. Ayrıca bu araştırmanın ölçme araçları, her sınıf düzeyinden psikolojik danışman adayı üzerinde uygulanmış ancak sınıf düzeylerine göre karşılaştırma yapılmamıştır. Bu araştırmanın değişkenleri ile ilgili gelecekte yapılacak araştırmaların sınıf düzeylerine göre karşılaştırmayı da içermesinin alınan eğitimin süresi, staj ve uygulamaların sayısı gibi değişkenlere göre de karşılaştırma olanağı sunabileceği ve bu doğrultuda faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Al-Darmaki, F.R. (2004). Counselor training, anxiety, and counseling self-efficacy: Implications for training psychology students from the United Arab Emirates University. *Social Behavior and Personality*, 32(5), 429-440.
- American Counseling Association (2010). *Definition of counseling*. <http://www.counseling.org/about-us/about-aca> adresinden 21.07.2015 tarihinde alınmıştır.
- Armstrong, A.R., Galligan, R.F. & Critchley, C.R. (2011). Emotional intelligence and psychological resilience to negative life events. *Personality and Individual Differences*, 51(3), 331-336.
- Austin, E.J., Saklofske, D.H., Huang, S.H., & McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Personality and individual differences*, 36(3), 555-562.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall, Inc.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.
- Baron, R.M., & Kenny, D.A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.
- Bastian, V.A., Burns, N.R., & Nettelbeck, T. (2005). Emotional intelligence predicts life skills, but not as well as personality and cognitive abilities. *Personality and Cognitive Abilities*, 39(6), 1135-1145.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (Genişletilmiş 20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chan, D.W. (2004). Perceived emotional intelligence and self-efficacy among Chinese secondary school teacher in Hong-Kong. *Personality and Individual Differences*, 36(8), 1781-1795.
- Ciarrochi, J., & Chan, A.Y.C. (2000). A critical evaluation of the emotional intelligence construct. *Personality and Individual Differences*, 28(3), 539-561.
- Curry, R.J. (2007). *An investigation of the relationship between counseling self-efficacy and counselor wellness among counselor education students*. Unpublished doctoral dissertation, University of Central Florida, Orlando, Florida.
- Daniels, J.A., & Larson, L.M. (2001). The impact of performance feedback on counseling self-efficacy and counselor anxiety. *Counselor Education & Supervision*, 41(2), 1220-130.
- Easton, C., Martin Jr., W.E. & Wilson, S. (2008). Emotional intelligence and implications for counseling self-efficacy: Phase II. *Counselor Education & Supervision*, 47(4), 218-232.
- Fernando, D.M., & Hulse-Killacky, D. (2005). The relationship of supervisory styles to satisfaction with supervision and the perceived self-efficacy of master's level counseling students. *Counselor Education & Supervision*, 44(4), 293-304.
- Gül, H., İnce, M. ve Korkmaz, O. (2014). Çalışma yaşamında duygusal zeka ve bireylerin duygusal zeka düzeylerini kullanabilme becerileri üzerine bir araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 30-49.
- Greason, P. B., & Cashwell, C. S. (2009). Mindfulness and counseling self-efficacy: The mediating role of attention and empathy. *Counselor Education & Supervision*, 49(1), 2-19.
- İkiz, E., & Totan, T. (2014). Etkili psikolojik danışman niteliklerinin değerlendirilmesini ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 269-279.
- Kalaycı, Ş. (2015). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Karabulut, E. (2014). *Psikolojik danışman adaylarının duygusal zeka düzeyleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Larson, L.M., Suzuki, L.A., Gillespie, K.N., Potenza, M.T., Bechtel, M.A. & Toulouse, A.L. (1992). Development and validation of the counseling self-estimate inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 39(1), 105-120.
- Lent, R.W., Hill, C.E. & Hoffman, M.A. (2003). Development and validation of the counselor activity self-efficacy scales. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 97- 108.
- Lent, R.W., & Brown, S.D. (2006). On conceptualizing and assessing social cognitive constructs in career research: A measurement guide. *Journal of Career Assessment*, 14(1), 12-35.
- Lent, R.W., Hoffman, A., Hill, C.E., Treistman, D., Mount, M., & Singley, D. (2006). Client-specific counselor self-efficacy in novice counselors: Relation to perceptions of session quality. *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 453-463.
- Martin Jr, W.E., Easton, C., Wilson, S., Takemoto, M., & Sullivan, S. (2004). Salience of emotional intelligence as a core characteristic of being a counselor. *Counselor Education & Supervision*, 44(1), 17-30.
- Mayer, J.D., Caruso, D.R. & Salovey, P. (2000). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298.

- Melchert, T.P., Hays, V.L., Wiljanen, L.M., & Kolocek, A.K. (1996). Testing models of counselor development with a measure of counseling self-efficacy. *Journal of Counseling & Development, 74*(6), 640-644.
- Murdock, T.B., Wendler, A.M., & Nilsson, E.J. (2005). Addiction counseling self-efficacy scale (ACSES): Development and initial validation. *Journal of Substance Abuse Treatment, 29*(1), 55-64.
- Pamukçu, B., & Demir, A. (2013). Psikolojik danışma öz-yeterlik ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5*(40), 212-221.
- Salovey, P., & Mayer, J.D. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence, 17*(4), 433-442.
- Schutte, N.S., Malouff, J.M., Bobik, C., Coston, T.D., Greeson, C., Jedlicka, C., & Wendorf, G. (2001). Emotional intelligence and interpersonal relations. *The Journal of Social Psychology, 141*(4), 523-536.
- Schutte, N.S., Malouff, J.M., Hall, L.E., Haggery, D.J., Cooper, J.T., Golden, C.J. & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences, 25*(2), 167-177.
- Schutte, N.S., Malouff, J.M., Simunek, M., McKenley, J., & Hollander, S. (2002). Characteristic emotional intelligence and emotional well-being. *Cognition and Emotion, 16*(6), 769-785.
- Sharpley, C.F., & Ridgway, I.R. (1993). An evaluation of the effectiveness of self-efficacy as a predictor of trainees' counseling skills performance. *British Journal of Guidance and Counselling, 21*(1), 73-81.
- Tatar, A., Tok, S. ve Saltukoğlu, G. (2011). Gözden geçirilmiş Schutte duygusal zeka ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 21*(4), 325-338.
- Tang, M., Addison, K.D., LaSure-Bryant, D., Norman, R., O'Connell, W., & Stewart-Sicking, J. A. (2004). Factors that influence self-efficacy of counseling students: An exploratory study. *Counselor Education and Supervision, 44*(1), 70-80.
- Watson, D.P. (1992). *Counseling self-efficacy and counseling competence: A comparative study of clergy and counselors-in-training*. Ph.D. Dissertation, Purdue University, United States. Indiana. Retrieved August 8, 2007, From Dissertations & Theses: Full Text (Publication No. AAT 9314098).
- Wong, C.S., & Law, K.S. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance attitude: An exploratory study. *The Leadership Quarterly, 13*(3), 243-274.

Extended Abstract

Introduction

Self-efficacy beliefs are individual's judgments of confidence in the ability to organize the behaviors which necessary to perform a performance and the capacity to carry out these behaviors that they organize (Bandura, 1977, 1986). Self-efficacy belief predicts individual's which activities will choose, how much effort they will make to carry out these activities and how long they will persistent when they meet an obstacle (Bandura, 1977). As for counseling self-efficacy beliefs are very important as a predictor of motivation of psychological counselors about how they will persist when they meet obstacles like the definition of general self-efficacy. Successful psychological consultant performance includes knowledge and skills and contributes to self-efficacy development programs for consultant training (İkiz and Totan, 2014). Self-efficacy of psychological counseling is an indicator of subsequent consultant performance (Sharpley & Ridgway, 1993).

Counseling self-efficacy beliefs that include a psychological consultant's beliefs on managing a counseling session also determine how the session will be qualified. In our opinion, level of emotional intelligence divided into four categories as perceiving feelings, using the emotions to facilitate thinking, understanding feelings and managing feeling (Mayer, Caruso &

Salovey, 2000) is an important predictor for self-efficacy of psychological consultant. According to Easton, Martin Jr and Wilson (2008), emotional intelligence is may be a unique structure in human nature that prepares counselors for their careers.

Both self-efficacy beliefs and level of emotional intelligence are individual characteristics that can be raised by providing an appropriate experience environment to the individual. From this point of view, the aim of our research is to examine the mediating role of counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and self-efficacy beliefs. The development of counseling skills and training depends on fostering self-efficacy beliefs. According to our estimation the examining the mediating role of counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and self-efficacy beliefs contributes to the contents of training programs of candidates for psychological counselor and increases the quality of professional psychological counseling relationship.

Method

Research Design

The present research is a descriptive study that conducted with a relational scanning model for the purpose of investigating the mediating role of counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and self-efficacy beliefs.

Research Sample

The research sample of this study consists of 211 voluntary students educating in Mersin University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Psychological Counseling and Guidance in 2014-2015 academic year.

Data Collection Tools

“Personal Information Form” prepared by researchers, “Counseling Self-Efficacy Scale” developed by Lent et al. (2003), adapted by Pamukçu and Demir (2013) to measure the self-efficacy beliefs, “Effective Counselor Characteristics Assessment Scale” developed by İkiz and Totan (2014) to determine counselor characteristics and “Schutte Emotional Intelligence Scale” developed by Schutte et al. (1998), adapted by Tatar et al. (2011) to measure the level of emotional intelligence were used for collection of data in this research.

Data Analysis

Pearson moments correlation coefficient is calculated for correlation values of level of emotional intelligence with effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. Also Pearson moments correlation coefficient is calculated for correlation values between effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. In addition, Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient is calculated. Multiple regression analysis is used for mediating testing.

Findings

Research finding show that the level of emotional intelligence is positively significant related to effective counselor characteristics ($r=.56$; $p<.01$) and counseling self-efficacy beliefs ($r=.35$; $p<.01$). At the same time determined positively significant relationship between effective counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs ($r=.60$; $p<.01$).

From these results, regression analysis of prediction the mediating role of effective psychological counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs was conducted in line with the three-stage model proposed by Baron and Kenny (1986). In the first step, the level of emotional intelligence reduces self-efficacy beliefs of psychological counseling ($B= 1.09$; $\beta= .35$; $t= 5.16$; $p<.01$) and accounts for 12 percent of the variance. In the second step, the level of emotional intelligence increases the counselor characteristics ($B= .53$; $\beta= .56$; $t= 9.35$; $p<.01$) and accounts for 31 percent of the variance. In the third step, it is seen that effective counselor characteristics determined as the mediator variable increase counseling self-efficacy beliefs ($B= 1.92$; $\beta= .59$; $t= 8.49$; $p<.01$). Effective counselor characteristics and level of emotional intelligence together account for 36 percent of the variance. Also level of emotional intelligence taken together with effective counselor characteristics

determined as the mediator variable, did not predict counseling self-efficacy beliefs ($B = .06$; $\beta = .02$; $t = .29$; $p > .01$). It can be said that in this research is the full mediation effect of effective psychological counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs. On the other hand, while the level of emotional intelligence increases effective counselor characteristics; the increase in effective counselor characteristics also increases the counseling self-efficacy beliefs ($B = .53 * 1.92 = 1.02$; Sobel $z = 6.07$; $p = .00$). At the same time this effect can be interpreted like this; each a unit increase in the level of emotional intelligence leads to .53 unit increase in effective counselor characteristics, and 1.92 of this increase affects counseling self-efficacy beliefs. It can be said that the indirect effect of self-efficacy counseling beliefs on the level of emotional intelligence is $(.53 * 1.92) 1.02$.

Result and Discussion

As a result of this research be intended for examining the mediating role of effective psychological counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs, it was found that positively significant relationship of emotional intelligence with effective counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. Similarly, it was observed that there was a positively significant relation between effective psychological counselor characteristics and counseling self-efficacy beliefs. Additionally it was found that the full mediation effect of effective psychological counselor characteristics in the relationship between level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs.

It was found that positively significant relation between level of emotional intelligence and self-efficacy beliefs in this research. There are other researches supporting this conclusion in the literature. Chan (2004) found that self-efficacy belief of helping to others an important predictor of emphatic sensitivity in school psychological counselors. Martin Jr. et al. (2004) indicate in their research that the successful predictors of psychological counseling self-efficacy are determine to individuals' their own feelings, expressing their feelings in a conformably, using their feelings and solving the problems that the factors of emotional intelligence for both candidates for psychological counselor and working psychological counselor.

On the other hand it was found that positively significant relation between counseling self-efficacy beliefs and effective counselor characteristics. It can be said that educating and training on counseling is related to effective psychological counselor characteristics. In this direction, Al Darmaki (2004) shows that educating in psychological counseling increases self-efficacy beliefs of counselors. In addition to Al Darmaki's (2004) research finding, Fernando and Hulse-Killacky (2005) found that getting supervised is a predictor of self-efficacy of counselors; Melchert et al. (2001) and Tang et al. (2004) found that the level of educating and clinical experience increases self-efficacy of counselor.

Taken together the results of all these researches, it seen that both the level of emotional intelligence and counseling self-efficacy beliefs are important in psychological counselor skills. Based on this, it is thought to important for the development of psychological counselor' qualities that the inclusion of curriculum content that will contribute to increasing psychological counselor candidates' levels of emotional intelligence and self-efficacy beliefs in the course of the pre-service training process. It is hope that this research will contribute to the field by conducting research on the placement of these variables in the educational programs of candidates for psychological counselor. Similarly, we believe that inclusion of the content through different educational opportunities (such as graduate training, internationally certified on counseling skills training) would be beneficial also for psychological counselors who currently working.